

מי ליאק?

התעלמות מעצם קיומו, ולטפל גם בכעיות הקטנות בצורה מאולתרת, ורק כאשר לא היה מנוס מפעולה כלשהי. מחרליו עלו לאיך שיעור על מעשיו.

מימסד זה לא טיפל השנה בצורה כלשהי בכעיות-הכעיות של קיומו: היחסים עם העולם הערכי בכלל, והעם הפלסטיני בפרט. מגמתו היחידה במישור זה היתה למנוע כל התקרמות, לחבל בכל יוזמה, להתעלם מכל הודמנות, לדחות את הכל. בכך הצליח — אך ההתפתחות אינה עומדת דום, וההודמנות שהוחמצו השנה עלולות להתגבש בשנים הבאות, ואולי לגרום בכייה לדורות. טיוליו של ריצ'רד מרפי, הדיפלומט האמריקאי, עלולים להיזכר כקומדיה טראגית.

מימסד זה הצליח, אחרי רחיות רבות ויקרות, להוציא את ישראל מן הבוץ הלכנוני, שאליו הכניס אותה לפני שלוש שנים עכורות. אולם גם יציאה זו, שרמתה לבדיחה תחת לחץ של מלחמת-גרילה שיעית עתירת-הצלחה, השתתה. לבסוף נשארה ישראל בכוכב ברנל אחת, אחרי שהרגל השניה יצאה. תחת הסימסה, רצועת ביטחון נשארה ישראל תקועה בדרום-לכנון, והבוץ עלול לספוג אותה שוב פנימה בשנים הבאות.

השלום הקטן עם מצריים של חוסני מובארכ קפא על שמריו, מבלי שהמימסד הישראלי היה מסוגל לעשות אף מעט מזעיר לפיתרון הכעייה הקטנטנה של איזור-טאבה.

לקראת סוף-השנה הושמעה, לראשונה, הדרישה המפורשת לתקוף את ירדן — באמתלה שהמלך חוסיין מאפשר את מיקומם של משרדי-אשף (מיפקדות המחבלים) בשיטחו. היתה זאת אותה האמתלה ששימשה בשעתו את ההכנות למיל-חמת-הלבנון.

גם בשטח הכלכלי לא העז המימסד לטפל בכעיות הגדולות, האמיתיות, מחשש פן יצטרך לקבל החלטות מכאיבות, הנוגעות

ורמוזו על סערות המתרחשות במצולות. לפעמים היו מיקריים לגמרי.

המועמדים האמיתיים לתואר איש-השנה של תשמ"ה היו קשורים במעשים ובמחדלים, שנגעו לגורל החברה הישראלית בשנה זו.

ענק עייד וקצרוואי

תכן שאיש-השנה היה צריך להיות המימסד הישראלי בכללותו.

אילו נבחר, לא היה הצייר מתקשה בתיאורו. הוא היה רואה בעיני-רחו יצור קשיש וקצרוואי, עיף ורצוף, השקוע כל-כולו בעצמו, שלא נותר בו הכוח להתמודד עם בעיותיו האמיתיות.

מימסד זה נטה לדחות את כל הכעיות הגדולות על-ידי

תשמ"ה, כמו כל שנה, עברה על הבימה הישראלית כמחזה. גם לה התאימו המלים בנות-האלמוות של ויליאם שקספיר: כל העולם בימה, / וכל הגברים והנשים אינם אלא שחקנים: / שיש להם יציאות וכניסות; / וכל אחד בזמן משחק תפקידים רבים...

היו לתשמ"ה, כמו לכל שנה, גיבורים-לרגע, מהם משעשעים, מהם טראגיים. מאורע רך מאורע על הבימה, ולכל אחד מהם גיבוריו הטראגיים או הקומיים. בשיא כל מאורע היה נרמה כי גיבורו יכול להיות לאיש-השנה, לסמל את השנה כולה. אך לא פעם כבר נשכח כסוף השבוע המאורע שהסעיר את ראשיתו. מאורע חדש תפס את מקומו על הבימה.

גיבור היתול-למחצה שכבש את תשומת-הלב הלאומית לרגע, היה הבהרה-כנסת הערבי עבדאללה-אב דראושה. בעת כינוס המועצה הלאומית הפלסטינית בעמאן — אחד המאורעות היותר חשובים של תשמ"ה — נעלם דראושה, כביכול כדי להגיע לעמאן ולנאום לפני המועצה. אך עוד לפני שהגיע לתחנת-כיניים, הודרו לפרסם רכבים את דבר ההרפתקה. החלה התרוצצות קומית, מין קאריקטורה של מאבקי-איתנים, ולבסוף חזר הח"כ כמו ילד-טוב-אל-קורס כלעומת שאב. הוא לא הגיע לעמאן, מילגתו סלחה לו, הכל היו מרוצים, ומי שרצה יכול היה לחייך — כפי שחייכו ראשי אשף, שהופתעו כמו כולם.

גיבור טראגי היה מיקי אלבין, ילד-הזב של הבורסה, מהדרוה ישראלית של היהודי בעל עסקי-האוויר. הוא קנה מניות ומיפעלים, מילגות ושרים, עיתונים וידידים, עד שהתפוצץ הבלון. או קפץ מחדר-החקירות של המישטרה — אם מתוך מגמה להתאבד, אם מתוך נסיון נואש להימלט.

גיבור מסוג הפוך היה אחד מקורבנותיו של אלבין, נציג ציבורי-הפועלים של המיפעל אתא, שאלבין שיחק בו בבורסה והותירו כליון שחוט. סינחם גרוב, פועל אותנטי, שנראה בדיוק כמו שנציג-פועלים צריך להיראות, היה אחד הגיבורים העצובים של תשמ"ה, הוא לחם כאריה, בפאתוס האמיתי של קורבן, ולקה כליבו במהלך המאבק — שהגיע בסופו של דבר לסיום מעציו.

מוקונים וגיבורים

רגעים גרוטסקיים סיפקו הישראלים, שערכו במשך השנה סידרה של חתונות מערישות וראוותניות. פתח בהן הליצן-החזר-בשובה, אורי זדהר, שהשיא את בנו, והמשיכו בהן איליהן ובעלי-שררה. לכל חתונה כזאת, שתמיד הוגדרה כ"חתונת השנה", אצהרצה כל ה"גמרת", מי במסוקים, מי במכוניות-שרד, מי במכוניות-פאר פרטיות. בליוויית עדה גדולה של אנשי-ביטחון, עיתונאים וצלמים. הם דמו לקאריקטורה של אציל-צרפת, אנשי ה-ANCIEN REGIME לפני המהפכה הגדולה.

רגעים טראגיים סיפקו קורבנות הפשעים הבינלאומיים, שהטילו את מוראם על המדינה בתשמ"ה — הפשעים שבהם הרגו ערבים יהודים, ולהיפך. בלטו בהם שלושה זוגות יהודיים, ששלושתם נרצחו כאשר התבודדו כחיק הטבע: רויטל סרי ורוץ לוי בכרמיזאן ליד בית-לחם, מאיר בן-יאיר ומיכל בהן ליד בית-שמש, לאה אלמקיים ויוסף אליהו ליד הרה-גילבוע. מולם היו מנחים קורבנותיו של דויד בן-שימואל, חבר תנועת-כך שירה טיל קטלני באוטובוס ערבי. הקורבנות הערביים של אירגון-הטרור היהודי כימעט ונשכחו במהלך המישפט הארוך, שנמשך במרבית חודשי השנה.

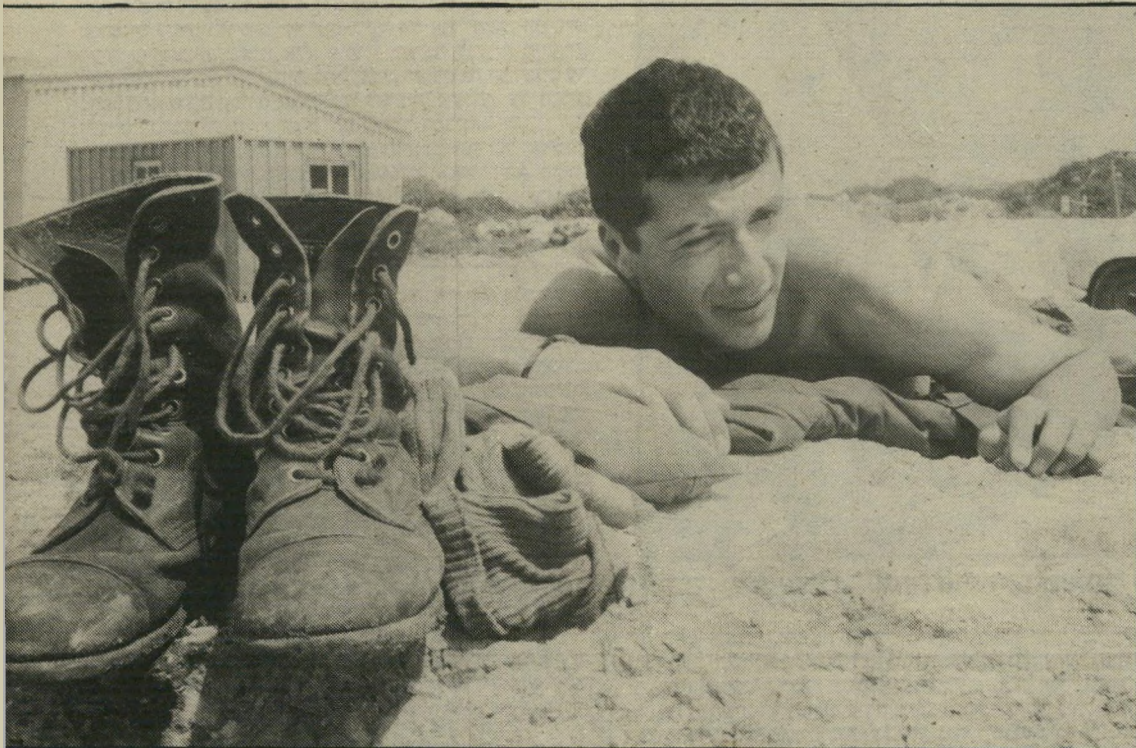
גיבורה טראגית אחרת, שהטילה את צילה על השנה, היתה החיילת הרם קרמלי, שנרצחה גם היא, ושנסיבות מותה וזהות הורגיה לא התגלו עד סוף השנה. הרבר לא הפריע למיטפי השניאה הגזענית לצרפה, לפי שעה, לרשימת הקורבנות של הפשעים הערביים.

קורבנות מסוג אחר היו חמישים הצעירים הישראליים, שחגגו את ראש-השנה תשמ"ה אך לא הגיעו אל סוף השנה, מפני שנהרגו בשלהי מלחמת-הלבנון, בעוד הממשלה מנסה להגיע לכלל החלטה על הנסיגה, בשלבים. הם היו השלבים.

תשמ"ה ידעה גם דמיונות מסוג אחר. אחד מהם היה, האנס מצפון תל-אביב, שהטיל את מוראו על הנשים באיזור זה של העיר, עד כי גרם לרבות מהן להישאר בבתי-הן בערבים, ושינה את אורח-חייהן. המעשים פסקו כאשר נתפס צעיר בשם יוסף מחג'אני שהואשם במעשים אלה.

היו מאורעות חד-פעמים בתשמ"ה, שגרמו למדינה כולה לעצור לרגע את נשימתה. מאורע כזה היה התפוצצות מכונית-התופת במעבר-הגבול של צה"ל ליד מטולה. חנה מחאידלי, מתאבדת שיעית, פוצצה את עצמה וגרמה לקטל המוני בין החיילים. מאורע כזה היה ההסכם של חילופי-השבויים, שבמיסגרתם שוחררו 1150 "אסירים ביטחוניים" תמורת שלושה שבויים ישראליים, שהיו בידי אירגון-הטרור של אהמד ג'יבריל. מאורע כזה היה גם אסון האוטובוס המלא בילדים, שנדרס על-ידי רכבת דוהרת. דמותה של הנהגת היפהפיה, רות דוידוב, שלקחה את סוד התאונה עימה לקבר, העסיקה את הרמיון הלאומי.

אולם כל המאורעות האלה, ככל שהיו דרמאטיים, היו רק כקצף על פני המים של השנה. לפעמים סימלו זרמים הרבה יותר עמוקים

מילחמה רחוקה-קרובה: חייל צה"ל ממתין לנסיגה בלבנון. יפהפיות משתופות בתל-אביב

